

20

**20 anys del
Programa
Municipal
per a la Dona**

**20 anys del
Programa
Municipal
per a la Dona**

L'Hospitalet, març de 2005

Edita:

Ajuntament de L'Hospitalet

Programa Municipal per a la Dona

de l'Àrea de Benestar Social i Família

CAID, Centre d'Atenció i Informació a la Dona

Carrer de Santa Eulàlia, 101, baixos

08902 L'Hospitalet

Telèfon: 93 298 18 70

E-Mail: caid@l-h.es

www.l-h.es/caid

Disseny i producció:

Servei de Promoció i Imatge

Imprimeix:

Gràfiques San Sadurní

Dipòsit Legal:

SUMARI

- 7** PRESENTACIÓ
- 11** INTRODUCCIÓ
- 15** AHIR
- 23** REFLEXIONS D'AHIR
- 27** AVUI
- 31** REFLEXIONS D'AVUI
- 35** DEMÀ
- 41** REFLEXIONS DE DEMÀ

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

PRESENTACIÓ

20è aniversari del Programa Municipal per a la Dona

Als inicis del segle XXI, el rol de les dones a la nostra societat mostra profundes diferències amb el paper que tenien assignat encara no fa 20 anys. L'increment de la seva participació en els àmbits social, econòmic o cultural representa un avenç significatiu, i així ho mostren les dades relacionades amb l'accés a tots els nivells educatius, la participació al mercat laboral o la implicació en el món de la política, per citar només alguns exemples. Les polítiques d'igualtat d'oportunitats impulsades des de finals dels anys 80 al nostre país, i al nostre municipi, s'han mostrat com a eines necessàries, a més d'adequades, per apropar-se al principi d'igualtat i no-discriminació de les dones recollit en la Constitució vigent.

En aquest sentit, el paper de les dones en la construcció de la nostra ciutat ha estat molt important. Han pres la paraula, han reclamat el seu espai, han reivindicat el seu paper públic i han participat en els processos de presa de decisions. Les dones s'han implicat en el disseny de la ciutat que totes i tots volem. Una ciutat, la nostra, que té gènere femení, i que és representada per una dona, l'Acollidora, símbol del seu tarannà obert i integrador.

Amb tot, el balanç positiu d'aquests últims 20 anys no ens fa perdre de vista els desafiaments actuals i els que ens esperen els pròxims anys.

Aquest nou segle porta a la nostra ciutat nous reptes: la creixent diversitat de les persones que l'habituen, la recuperació d'una fesomia urbana adequada a les necessitats dels seus habitants i la competitivitat econòmica en el marc d'un món globalitzat, entre d'altres. Per fer-hi front amb garanties d'èxit, les dones han d'ésser parcíps i protagonistes actives en tots els processos i totes les decisions.

La celebració del 20è aniversari del Programa Municipal per a la Dona ens omple de satisfacció per la feina feta i, al mateix temps, dóna a aquest Govern l'oportunitat de reafirmar-se en la seva voluntat política d'aprofundir en les polítiques transversals d'igualtat de oportunitats, treballant dia a dia per salvar les distàncies que encara ens separen d'una societat plenament democràtica i paritària. La nostra ciutat no es mereix menys.

Celestino Corbacho i Chaves
Alcalde de L'Hospitalet

L'abril de 2006 és una data significativa per al Programa Municipal per a la Dona. És la celebració del seu 20è aniversari. Un moment per celebrar, però també per fer-ne balanç. Un temps per recuperar la memòria i amb ella les experiències del treball realitzat, sense el qual resultaria molt difícil donar respostes als reptes del futur.

L'abril de 1986 representa el punt de partida en la història del PMD, però també és la culminació d'un llarg procés de mobilitzacions dels grups de dones de la ciutat que van impulsar la creació d'aquest centre. Per arribar a la seva consolidació les professionals d'aleshores van haver de mostrar, en primer lloc, que responia a una necessitat social real, i en segon lloc, que era un recurs adequat i útil per afrontar el futur. Però avui, podem dir, amb satisfacció, que el Programa Municipal per a la Dona s'ha convertit en un model de referència per al conjunt de Catalunya, avalat per l'Institut Català de les Dones en la seva proposta sobre la necessitat de la creació de centres integrals com el nostre.

Val a dir que en aquests vint anys les dones han aconseguit superar molts obstacles. Es partia d'una situació de més de quaranta anys de dictadura feixista, on el paper que la dona tenia reservat era ser reproductora i àngel de la llar. Les lleis obertament discriminatòries han estat derogades i/o modificades. Les dones han elevat cada cop més el seu nivell d'estudis, s'han incorporat de manera creixent al mercat laboral i participen en la política i en la vida social. Tanmateix, la igualtat d'oportunitats real entre dones i homes és, encara, una de les fites més importants dels sistemes democràtics.

La democràcia no és tan sols un conjunt d'institucions i mecanismes, representa també una ètica, una manera de fer política i una cultura. Més enllà de la superació dels estereotips de gènere, la igualtat d'oportunitats reals entre homes i dones implica totes les institucions públiques en el lideratge de les polítiques per a la igualtat. Però implica, en la mateixa mesura, la societat en el seu conjunt perquè els canvis en els costums, la redefinició del concepte de treball i la modificació consegüent en els horaris d'aquests treballs, el rebuig a totes les formes de violència contra les dones, la representació paritària en els òrgans i llocs de decisió, i el respecte escrupolós dels drets humans, són, ara per ara, uns dels desafiaments que els sistemes democràtics tenen a tocar en un futur immediat.

El Programa Municipal per a la Dona vol aprofitar aquest 20è aniversari per fer memòria, però també per agrair al teixit associatiu de la ciutat la participació i la implicació en la tasca feta, per mostrar el reconeixement a dones i homes, sovint anònims, per la col·laboració activa i compromesa, i per refermar-se en la voluntat política de seguir treballant dia a dia en l'objectiu compartit de construir entre tots i totes un millor futur.

Dolors Fernández Bosch

Regidora del Programa Municipal per a la Dona

Ajuntament de L'Hospitalet

INTRODUCCIÓ

Quins varen ser els condicionants del naixement del CAID?

En quin context històric sorgeix?

Quina era la situació de la dona?

1980

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

Quins varen ser els condicionants del naixement del CAID?

En quin context històric sorgeix?

Quina era la situació de la dona?

**Primeres Jornades Catalanes de la Dona.
Barcelona 1976.**

El 1975, l'any de la mort del general Franco, l'Assemblea General de les Nacions Unides patrocinava el 8 de març com a Dia Internacional de la Dona.

El final de la dictadura franquista va obrir noves perspectives entre les organitzacions feministes de Catalunya i la resta d'Espanya que lluitaven per a la igualtat d'oportunitats entre dones i homes. El 1975 es van celebrar les Primeres Jornades per l'Alliberament de la Dona, que van reunir 500 dones a Madrid, i un any més tard, el 1976, les Primeres Jornades Feministes Catalanes a Barcelona.

Les primeres reivindicacions feministes van ser el dret al divorci, la legalització dels anticonceptius i la igualtat davant la llei. Durant aquests anys les organitzacions es van unir sota el lema "Lo personal es político", i el 1976 es va celebrar a Madrid una manifestació llegendària per demanar la supressió del delictes d'adulteri.

Gràcies al treball de moltes professionals del món jurídic, es va aconseguir reformar el Codi civil i els articles sobre el dret de família que, fins a aquell moment,

Manifestació a favor de l'avortament lliure i gratuït promogut per la Coordinadora Feminista del Baix Llobregat (1977).

relegaven les dones a un estatus legal jurídic idèntic al dels menors i que les obligava a obeir el marit per imperatiu legal.

Durant aquesta època també es va produir un impuls de la dona en el món laboral i universitari. A finals dels setanta, del total de l'alumnat matriculat a la universitat les dones suposen el 42 per cent.

A principis dels anys vuitanta es va organitzar la Comissió pro Dret a l'Avortament i es van portar a terme diverses manifestacions a favor de la seva despenalització. No obstant això, no va ser fins al 5 de juliol de 1985 quan es va aprovar la despenalització (en tres supòsits) de l'avortament, coincidint amb l'entrada d'Espanya a la Comunitat Econòmica Europea.

Els esforços i les reivindicacions de les dones, en els anys previs, van facilitar la institucionalització d'organismes dirigits a la defensa dels drets de les dones: el 1983 es va crear (per llei i com a organisme autònom) l'Institut de la Mujer; el 1985 l'Ajuntament de Barcelona va posar en marxa el Centre de Recursos i Documentació de la Dona –que actualment s'anomena Centre d'Informació i Recursos per a les Dones (CIRD)–, el 1986 l'Ajuntament de L'Hospitalet obre el Centre d'Atenció i Informació a la Dona (CAID), i tres anys més tard, el 1989, es crea l'Institut Català de la Dona.

APUNTS

A partir de 1936, a la zona nacional, un decret "moralitza els costums", suprimeix l'escolaritat mixta, i "allibera la dona casada del taller i de la fàbrica", amb la prohibició d'exercir professions liberals. Al 1938, també a la zona nacional, es deroga la llei del matrimoni civil i de manera retroactiva la llei del divorci. Entre 1941 i 1946 s'introdueixen en el Codi penal en qualitat de delictes exclusivament femenins: l'avortament, i l'adulteri. En el Codi civil s'eleva a 25 anys la majoria d'edat i obliga la dona a romandre a la llar paterna fins al moment de casar-se o d'ingressar en un convent.

Citat per BUSSY GENEVOIS, DANIELE.

Mujeres de España: de la República al Franquismo. 1993.

AHIR

El CAID (Centre d'Atenció i Informació a la Dona) compleix 20 anys d'història amb una llarga trajectòria dedicada al treball per a la igualtat d'oportunitats i una millor qualitat de vida de les dones.

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

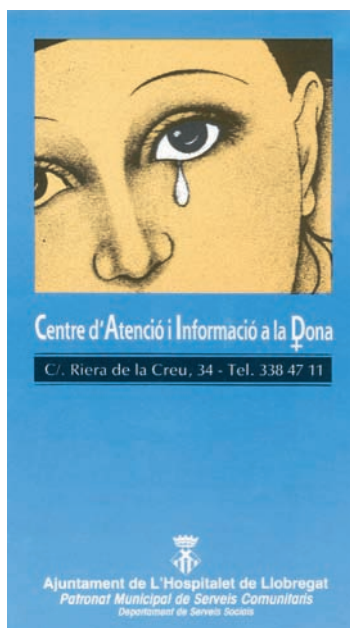
2005

2006

L'1 d'abril de 1986 l'Ajuntament de L'Hospitalet va obrir les portes del Centre d'Atenció i Informació a la Dona (CAID). Dirigit des del primer moment a totes les dones de la ciutat, el centre va néixer amb un objectiu molt clar: atendre les dones que es trobessin en una situació de discriminació per raons de sexe, especialment, a aquelles que patissin una situació de maltractament. Així mateix, des del primer moment va quedar establerta la voluntat de treballar per la prevenció com a objectiu indispensable per avançar en la igualtat d'oportunitats.

L'any 1986, el centre obria de 9 a 14 hores i disposava d'un equip de quatre professionals: una consultora, una treballadora social, una advocada i una psicòloga, que en nou mesos van atendre un total de 130 dones.

Des del començament l'equip del CAID va optar per una metodologia de treball en equip i per l'elaboració de qüestionaris i protocols que facilitessin l'anàlisi de les

Primera campanya de promoció del CAID (1986).

10e aniversari del CAID (1996).

problemàtiques que afectaven la comunitat femenina en tots els àmbits. Era el primer pas per assolir un pla d'actuació vàlid i per marcar una línia de treball rigorosa.

Els primers anys varen ser de grans canvis, amb l'augment progressiu de les visites de dones al centre, es va ampliar tant l'equip com l'horari d'atenció i es van iniciar els primers contactes amb altres serveis i entitats de la ciutat, fet que va permetre donar a co-nèixer la tasca del centre i, al mateix temps, establir noves col·laboracions.

En aquell moment, la situació laboral de les dones seguia la tònica general del país que indicava que, d'una banda, augmentava el nombre de dones que volien incorporar-se al món laboral i, d'altra banda, es feia patent l'alt índex d'atur femení.

APUNTS

Els primers antecedents pròxims dels grups de dones i feminismes a L'Hospitalet apareixen a final de la dècada dels 60 i al començament dels 70. La ciutat patia una enorme especulació del sòl urbanitzable. Els barris nous que estaven naixent amb prou feines disposaven dels serveis mínims. Moltes dones que suportaven aquestes penoses condicions de vida van sortir al carrer, es van manifestar i, fins i tot, van fer barricades; exigien allò que avui anomenem qualitat de vida: escoles per als infants i les persones adultes, mercats, transport públic, seguretat al barri, el dret a no ser objecte de la violència sexual, etc. Avui, L'Hospitalet disposa de dotze associacions i/o grups de dones. Aquest fet evidencia l'augment de la participació social de les ciutadanes d'aquest municipi.

La dècada dels noranta va reunir importants cites. La Conferència Europea d'Atenes (1992) assenyala que la participació activa de les dones en els processos i llocs de direcció en tots els àmbits era una condició imprescindible per validar la pròpia democràcia. L'Assemblea General de l'ONU (1993) aprovava la Declaració sobre l'eliminació de la violència vers les dones (A/RES/48/104). La IV Conferència Mundial sobre la Dona a Beijing (1995) instava els governs a fixar objectius concrets i mesures d'acció positiva per aconseguir la representació paritària dels dos sexes. A partir de Beijing, es va establir el compromís per part dels governs d'incloure de manera efectiva una dimensió de gènere en relació a les institucions, les polítiques i la presa de decisions. Un any més tard, el 1996, a Barcelona se celebraven les Segones Jornades Feministes.

La dècada dels anys noranta inaugura una nova etapa per al CAID que el 1991 veu incrementades les seves competències amb l'aprovació del Programa Municipal per a la Dona (PMD). Sense interrompre les línies de treballs anteriors, el PMD es va definir com el mitjà institucional més adequat per desenvolupar les polítiques municipals d'igualtat d'oportunitats.

Les demandes al servei es van diversificar a mesura que el Programa Municipal per a la Dona s'anava

APUNTS

“La participació de les dones espanyoles al mercat de treball canvià de manera notable a partir de 1985 i així ho reflexen les estadístiques corresponents. Amb anterioritat a aquesta data, el franquisme va afavorir que les dones al casar-se abandonessin l'activitat laboral. Per això va comptar amb un sistema legislatiu que, durant les primeres dècades de la dictadura va arribar a prohibir l'activitat laboral de les dones casades i amb unes normes socioculturals, reforçadores del paper tradicional de la dona com a mare i esposa.”

Teresa Torns.

Apunts sobre el mercat laboral femení a Espanya. 1988.

Acudit de Forges publicat al diari *El País*. 1997

coneixent entre la població, augmentava considerablement la demanda d'ajut personal per resoldre situacions de crisi, i la demanda d'informació laboral. Al mateix temps, es van enfortir les relacions amb la xarxa associativa de dones de la ciutat i el desenvolupament de projectes d'intervenció comunitària.

Lentament la societat canviava i amb ella l'actitud de les dones que reclamaven un espai propi on manifestar la necessitat d'expressar i compartir dificultats i contradiccions.

El PMD va oferir eines perquè les dones, per si mateixes, identifiquessin les seves necessitats i potenciessin les seves habilitats. Entre aquestes eines destaquen els grups socioinformatius i els tallers d'habilitats socials anomenats Espais de Dones sorgits a finals dels 90.

Són anys de gran creació. El treball realitzat es concreta en actuacions i projectes específics a curt i mitjà termini adreçats, en gran part, a la promoció i la prevenció. Així mateix, s'amplien les línies d'actuació afavorint la participació i l'associacionisme. A més, l'elaboració dels diferents estudis sobre les condicions de vida de les dones de la ciutat porta el PMD a participar en congressos i jornades.

Els anys noranta signifiquen també una aposta decidida per la visibilització de les desigualtats socials de les dones. El 1997 el PMD organitza les Jornades "Els treballs i les dones" entorn al treball productiu i reproductiu on van participar més de 100 dones de la ciutat. D'altra banda, el PMD mostra el seu compromís amb les dones que arreu del món es troben en situacions límit. El 1999, amb motiu de la celebració del 8 de març,

APUNTS

Resulta curioso que el importante cambio social que a lo largo de la década de los ochenta había dado a las mujeres responsabilidades laborales, autonomía económica, conciencia del propio cuerpo y una auto imagen sexual reforzada por la independencia para afrontar las relaciones afectivas en términos de igualdad con los hombres, fuese cuestionado desde diversas posiciones, al tiempo que la figura de la "ejecutiva agresiva" se convertía en un arquetipo negativo y amenazante.

VENTURA, Lourdes.

La tiranía de la belleza. Plaza & Janés Editores, SA 2000

SABIES QUE...?

A la dècada dels noranta, al nostre país i per primera vegada a la història, el nombre de dones diplomades i llicenciades és superior al dels homes.

Exposició fotogràfica "Les Dones d'Hospitalet: itineraris històrics" (1998).

l'acte de Solidaritat amb les dones algerianes, va aplegar més de 1.000 persones.

L'exposició i el llibre *Dones de L'Hospitalet: itineraris històrics*, publicat el 1998, va ser una obra de compilació històrica que va recollir aquells aspectes de la vida de les dones de L'Hospitalet que, malgrat el seu fonamental protagonisme, no acostumen a aparèixer en els llibres i els tractats d'història. Al pròleg d'aquesta obra es llegeix: "La ciutat disposa, a partir d'ara, d'una eina més, a l'abast de tota la ciutadania, per aproximar-se a dos itineraris inseparables: el de les dones i el de L'Hospitalet."

Paral·lelament al creixement dels serveis del Programa, a mitjans dècada dels 90 es treballa per ampliar el fons de documentació i configurar-ho com a referent

informatiu i de recursos obert a tota la població, amb l'objectiu primordial de facilitar l'accés a la documentació sobre els temes específics de gènere.

Amb l'inici del segle XXI, els mitjans de comunicació, en especial la televisió, comencen a fer-se ressò de la gravetat del problema de la violència domèstica. Aquest fet alerta les institucions en la necessitat d'intensificar els programes de prevenció també entre els més joves. És així com el PMD, que des de feia anys col·laborava amb la comunitat educativa, potencia el seu treball a les escoles.

Durant aquests 20 anys el treball realitzat al PMD s'ha editat a través de fullets, tríptics i publicacions divulgatives com els quaderns "De bona font". La incorporació a les noves tecnologies obre un nou canal per informar a l'inici del segle XXI.

APUNTS

Fins a l'any 1978 no es van derogar els articles del Codi penal que feien referència al tractament punitiu del comportament sexual de les dones, entre els qual es trobava el que condemnava l'adulteri. Des del 1939 fins al 1978, els infants que es tenien fora del matrimoni es consideraven "il·legítims" i, per tant, sense drets. Fins al 1981 no es van equiparar jurídicament el marit i la muller en la qüestió de la custòdia dels menors i en l'administració dels béns del matrimoni.

SABIES QUE...?

Les dones que tenen una feina remunerada fora de casa continuen responsabilitzant-se majoritàriament del treball domèstic i de la cura de la família. A aquestes tasques, hi dediquen diàriament una mitjana de 4 hores i 24 minuts, mentre que els homes hi dediquen diàriament una mitjana de 37 minuts, és a dir, set vegades menys.

Compartir la feina dintre i fora de la llar.

Programa Municipal per a la Dona. 2003.

REFLEXIONS D'AHIR

Les associacions i grups de dones de la ciutat han volgut participar en la commemoració dels 20 anys del CAID per deixar-nos els testimonis de la seves vivències, del que varen viure, com són avui les seves vides i com veuen el demà.

1980

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

ASSOCIACIONS

“Recordo la vida de la meva mare. Ella va ser la minyona de la casa. La meva àvia era qui manava i el meu pare li entregava tot el sou. La meva mare no era res, quelcom que estava allà. Entre la seva vida i la meva hi ha hagut un gran salt.”

ASSOCIACIÓ DE DONES DE CAN SERRA

“A l'associació vàrem començar sent poques dones, més tard van venir més dones. Parlàvem del nostres problemes i apreníem unes de les altres. Ens enriquíem. La meva ment es va obrir, anava a la biblioteca i veia que el món no solament era els fills i el marit. Vaig aprendre que tenia una vida pròpia.”

ASSOCIACIÓ VIVÈNCIES

“A l'any 1988 vam constituir aquest grup perquè teníem un buit al barri del moviment associatiu de les dones. Vam començar a crear el grup de dones. Va ser important haver fet aquest pas.”

ASSOCIACIÓ DE DONES DEL GORNAL

“Abans anàvem d'amagat del marit a l'associació, dèiem que anàvem a cosir o fins i tot a aprendre català i ens escapàvem de “nuestras labores”. El que hem volgut canviar a les dones és aquesta feina de “sus labores” donant suport i fent conferències que permetin a la dona pensar d'una altra manera. Volem un nou feminisme però sense anar contra l'home.”

ASSOCIACIÓ DE DONES DE SANTA EULÀLIA

“Entre la manera com ens havien educat a la que es viu avui, hi ha molta diferència. A casa meva érem quatre germans, tres germanes i un germà. Va ser al noi a qui li van donar els estudis. A nosaltres ens van educar per casar-nos, per ser mestresses de casa.”

ASSOCIACIÓ DE VÍDUES DE L'HOSPITALET

COL-LABORADORES

El treball del CAID ha estat reforçat per l'entrega i l'esforç de moltes professionals procedents de diverses disciplines: psicologia, advocacia, filosofia, educació social, economia... que amb les seves col·laboracions han enriquit el treball de l'entitat i han ajudat a combatre situacions de discriminació i violència. Hem recollit una petita mostra d'algunes de les professionals que ens han acompanyat en algun moment d'aquests 20 anys.

Sara Berbel

Doctora en Psicologia per la Universitat de Barcelona. Coordinadora de les polítiques per a la igualtat d'oportunitats de l'Ajuntament de Barcelona.

“El moviment de les dones es va produir en un moment de moltes reivindicacions. D’una banda les reivindicacions a nivell polític per a la igualtat d’oportunitats entre homes i dones. D’altra, tot el ressorgiment del moviment de la diferència sexual. En aquest sentit, fer veure que les dones tenim un cos, una diferència sexual, ens ha permès estar al món d’una forma diferent respecte al propi cos, espai i pensament.”

Victoria Sau

Doctora en Psicologia, Professora emèrita de la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona i assagista.

“Durant la primera etapa del moviment feminista, la labor de les dones va ser magnífica. La dona va donar un gran salt qualitatiu, no solament a l’integrar-se al món laboral, sinó també a l’acceptar la seva pròpia autonomia. Però malgrat tot, això no ha estat suficient.”

María José Varela

Llicenciada en Dret i Psicologia, especialista en Dret de Família. Ha estat ponent en Congressos nacionals i internacionals sobre els Drets de la Dona.

“Fa vint anys encara que ja estava aprovada la Constitució no hi havia un delictes específic contemplat en el si de la família, havia una major reticència per part dels operadors jurídics a actuar quan es produïen situacions de violència. L’ocultació de la violència era molt més freqüent i en l’àmbit del dret de la família encara estàvem amb la sensació de la recent estrenada llei del divorci.”

AVUI

Què vol dir desigualtat?

**Necessitem encara organismes que treballin per la
igualtat d'oportunitats a la nostra ciutat?**

1980

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

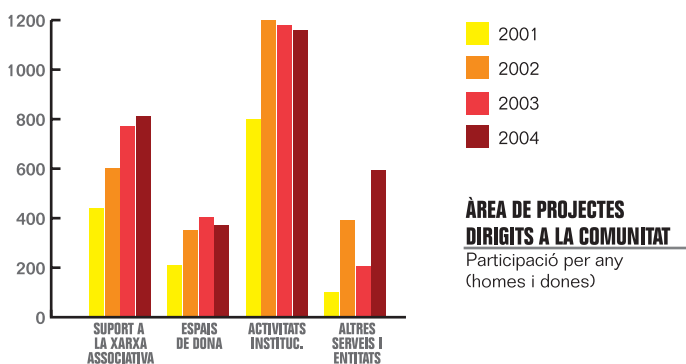
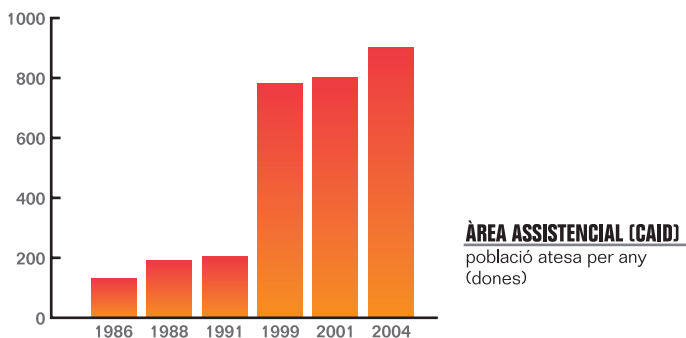
2006

És cert que cada cop hi ha més participació social de les dones, però la desigualtat continua existint. El fet que les dones es vegin obligades a continuar assumint les tasques domèstiques, treballin a fora de casa o no, és una forma evident de desigualtat.

En l'àmbit legislatiu s'ha millorat molt, però cal avançar més per pal·liar una realitat que avui dia segueix sent desfavorable en el treball, a la llar o en el marc social.

El concepte qualitat de vida ha d'incloure tots els àmbits. La situació d'igualtat ha d'estar present en tots els aspectes de la vida d'una persona ja sigui en els camps de l'educació, la inserció laboral, la participació social i política, la cultura, la salut, l'habitatge i/o l'urbanisme, entre d'altres.

Canviar els valors d'una societat no és fàcil ni ràpid. Per aquest motiu el PMD elabora plans d'actuació que donen respostes a les necessitats actuals i els aplica en diverses àrees de treball: assistència, prevenció, promoció i formació.

APUNTS

Un fet que mostra el nivell d'igualtat de gènere és la participació de les dones en els governs. Per primera vegada a la història, a l'Estat espanyol podem parlar de govern paritari. Sota la direcció del partit socialista presidit per Rodríguez Zapatero, a l'any 2003, el Consell de govern es va compondre de vuit ministres dones i vuit ministres homes (50%) amb una ferma voluntat política per aplicar el concepte de transversalitat de gènere en tots els àmbits. Malgrat tot, les bones voluntats costen de fer-se realitat:

“El lent increment de dones a les llistes electorals amaga pràctiques poc visibles per les quals “elles” són fàcilment substituïdes per altres dones, mentre que “ells” esdevenen imprescindibles. Al poder legislatiu de l'Estat, un cop analitzada la permanència de les dones diputades (Congrés del Diputats), el 60% només hi roman una legislatura, mentre que en el cas dels diputats la mitjana és de dues legislatures, i més d'un 20% conserven els escons entre tres o més legislatures. Com més augmenta la presència de dones més disminueix el seu temps de permanència en els llocs.”

Citat a Les dones en el món de la política.

Programa Municipal per a la Dona. 2005

Les demandes en l'àmbit assistencial, com a l'atenció i l'assessorament individual, continuen absorbint una part important del treball del CAID, que rep una mitjana de 3.000 consultes anuals. El rebuig social a la violència domèstica i a les relacions abusives ha modificat els nivells de tolerància de les dones que actuen sol·licitant ajut més aviat en aquest tipus de problemàtiques.

Els programes d'activitats coeducatives del PMD, dirigits a tota la comunitat educativa i a tots els agents socials que intervenen en l'educació dels infants i dels adolescents, tenen com a objectiu fomentar les relacions interpersonals igualitàries entre nois i noies, i obren un possible camí per evitar les situacions de risc.

Per promoure la igualtat d'oportunitats és necessari trencar un cercle cultural, econòmic i històric carregat d'estereotips sexistes i afavorir una cultura més

igualitària. Una tesi fortament avalada des de diferents àmbits del coneixement és que per fer fora els prejudicis i les falses creences es fa indispensable fer un treball preventiu en la infància i l'adolescència.

Les associacions són elements claus per al bon funcionament dels sistemes democràtics. Des d'aquest convenciment, entre els objectius del PMD hi ha la voluntat de donar suport a la xarxa associativa mitjançant activitats que promoguin el creixement de les entitats i la formació de les associacions. A fi de millorar les estratègies d'actuació es va elaborar i publicar l'any 2000 un estudi sobre la participació, les característiques i les motivacions de les associacions de dones de la ciutat.

Entre els diversos projectes de formació i docència, el PMD manté una línia de col·laboració docent, facilitant les pràctiques acadèmiques de les àrees de psicologia, sociologia, treball social, integració social i dret on participen una mitjana anyal de sis alumnes.

El caràcter divulgatiu del PMD s'ha recollit en diversos suports i ha contribuït a ampliar un fons de documentació format per més de 2.500 monografies, estudis, documents de jornades, fullets, material audiovisual, revistes... Les anomenades tecnologies de la informació i la comunicació, entre les que hi ha Internet, han modificat el concepte tradicional de biblioteca. La incorporació l'any 2001 dels Fons de Documentació a la Red Estatal de Bibliotecas y Centros de Mujeres, ha ampliat els intercanvis i la difusió de materials documentals.

SABIES QUE...?

Tens a la teva disposició el Fons de Documentació del PMD. És un centre obert a tota la ciutadania on trobaràs material de tot tipus (documental, audiovisual, hemeroteca, dossiers temàtics) sobre la temàtica de gènere. Disposem de servei de consulta i préstec. Fes-hi una visita!

REFLEXIONS D'AVUI

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

ASSOCIACIONS

“L'evolució ha estat considerable encara que a les dones d'una determinada edat, dels cinquanta cap amunt, els hi costa. A les joves no tant perquè ja puguen amb una altra mentalitat. Nosaltres sí que evolucionaríem perquè crec que la dona té una predisposició a fer-ho, és més oberta que l'home a la vida, tenim més ganes d'aprendre. Amb el cas de la família, la dona continua estant bastant lligada.”

EURODONA

“En els últims vint anys, hem fet un gran salt qualitatiu en relació a l'estimació d'un mateix i a la participació a la vida social. De totes maneres, encara queden moltes parcel·les per conquerir, una d'elles és la igualtat real entre sexes ja sigui en la família com en el treball.”

VOCALIA DE DONES DE SANT JOSEP

“Hem evolucionat gràcies en part als moviments feministes, grups de dones que estan impulsant una sèrie de reivindicacions i d'actualitzar el nostre paper que no és simplement el d'estar a casa.” “Veiem que la gent jove continua mantenint els rols tradicionals dins el matrimoni. Crec que la desigualtat és de tipus cultural, ideològic, educatiu. Es fa difícil transmetre a la societat un altre tipus de valor.”

ASSOCIACIÓ DE DONES DEL GORNAL

“Mitjançant les xerrades, moltes dones han après a trobar-se, estimar-se i valorar-se. Contrastar opinions et permet aprendre molt. No són ni l'ombra del que érem.”

ASSOCIACIÓ VIVÈNCIES

“Hem millorat en tots els aspectes. Ser membre de l'associació m'ha canviat la vida. L'associació es va crear per permetre les dones sortir de casa, tenir converses. Abans érem molt ximplotes, teníem por i a poc a poc ens hem fet més participatives.”

ASSOCIACIÓ DE DONES DE CAN SERRA

“Moltes dones s’han adonat que el seu món no és solament la casa, sinó que el seu món és el de moltes dones i cadascuna d’elles el viu de manera diferent.”

ASSOCIACIÓ DE DONES DE SANT JOSEP

COL·LABORADORES

Sara Berbel

Doctora en Psicologia per la Universitat de Barcelona. Coordinadora de les polítiques per a la igualtat d'oportunitats de l'Ajuntament de Barcelona.

“És cert que la societat i les institucions han assumit gran part del que es reivindicava però moltes vegades s’han quedat en el discurs, en les paraules i no s’ha aprofundit en cap nivell de la societat. Vull dir que les dones en l’àmbit laboral continuen guanyant 20 punts percentuals menys que els homes, que les dones en l’àmbit de direcció d’empreses són un 3%, etc. Cal, per tant, una remodelació més profunda de la societat per tal que aquelles primeres reivindicacions siguin certes. En realitat, no s’han aconseguit tots els objectius com es pensava, tot i que evidentment s’ha fet un gran pas en el posicionament de la dona en el món. La seva veu és avui molt més escoltada.”

Victoria Sau

Doctora en Psicologia, Professora emèrita de la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona i assajista.

“La dona avui té més autonomia sexual, ha après a autoexplorar-se i a conèixer-se millor. És a dir, ha reivindicat la seva pròpia subjectivitat. Els temes pendents avui són de tipus mental. Hem arribat a un punt d'estancament. Ara podem votar, divorciar-nos, treballar però al mateix temps continuem llegint notícies on el tema de la desigualtat de gènere es repeteix. Aquesta mentalitat que els homes han de superar indiscutiblement cal que sigui reforçada per la conducta de les dones, influint en el sector domèstic on malauradament encara no s'ha assolit el pensament que la dona és un igual a l'home.”

María José Varela

Llicenciada en Dret i Psicologia, especialista en Dret de Família. Ha estat ponent en Congressos nacionals i internacionals sobre els Drets de la Dona.

“Hem aconseguit avançar en el camp nominatiu, és a dir, que es reconeguïn aquelles qüestions que més afecten a les dones, per exemple, en l'àmbit de la violència domèstica o en l'accés directe al divorci. En aquests moments, ens trobem en una situació on fets com la paternitat són fets més de caire social que ideològic. Les accions d'afiliació que giren a l'entorn de la veritat ideològica són per a les dones i fills lligaments importants. Durant aquest període s'ha resolt molt tímidament la qüestió de l'avortament. D'altra banda, estem en un moment en què es confonen els termes “No discriminació” amb “Igualtat” i es nega a protegir la maternitat, fet que provoca que en els processos de separació la situació de pobresa de les dones creixi, ja que, en no existir una normativa que protegeixi la maternitat, les dones cedeixen en els àmbits econòmics per assegurar la custòdia dels fills.”

DEMÀ

Projectes per a un futur immediat

Els reptes del segle XXI

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

Un informe de les Nacions Unides sobre el desenvolupament humà (PNUD-1997) afirmava que és més probable que una persona pobra sigui africana, nena, dona o vella d'una zona urbana, que no tingui terra, que visqui en una zona ambientalment fràgil i que sigui refugiada o desplaçada. La realitat de llavors ençà no ha millorat gaire.

Si parem atenció al món occidental, des que es va fundar el 1957, la Unió Europea (aleshores la CEE) ha continuat definint la igualtat de gènere com un objectiu prioritari, per bé que la Comissió Europea accepta que les dones i els homes encara "no gaudeixen dels mateixos drets a la pràctica". De mitjana, les dones de la Unió Europea fan una part desproporcionadament gran de les feines de la casa i es fan càrrec de les feines de cura del seu entorn familiar. Al mateix temps, encara estan poc representades políticament i econòmicament. A més, cobren de mitjana al voltant d'un 25% menys que els homes i la seva taxa d'atur és un 3% superior, encara que a països com el nostre la proporció està més desequilibrada ja que la taxa d'atur femenina dobla la masculina.

La visió transversal de gènere implica que a l'hora de prendre decisions entorn de polítiques, programes o projectes, es tinguin en compte les diferències i especificacions de gènere. És a dir, reconèixer no solament que entre els ciutadans i les ciutadanes hi ha diferències socioeconòmiques, ètniques, culturals i religioses, sinó també que és imprescindible tenir en compte el sexe al qual pertanyen les persones. O dit d'una altra manera, aplicar la perspectiva de gènere a qualsevol anàlisi social.

Aquesta visió transversal s'articula, per exemple, en els sis programes del projecte "Equitat de gènere al barri de Collblanc-la Torrassa", que té els ulls posats en un futur immediat i que té com a objectiu fonamental incorporar la veu i l'experiència de les dones al Projecte de remodelació integral del barri. Els sis programes abasten camps molt diversos, des de la participació activa de les dones en el disseny dels espais urbans, fins al foment de la convivència i la cohesió social sumant les experiències de les dones de les diverses cultures presents al barri.

Un dels grans reptes del segle XXI és la convivència en el respecte a la diversitat. L'afirmació que Espanya, país amb tradició d'emigrants, viu com una novetat la immigració no és del tot certa en el cas de Catalunya, i encara menys en el cas de la nostra ciutat, que ha estat construïda i configurada en successives onades migratòries al llarg del segle XX.

Gaudir d'una bona convivència comporta incorporar drets i deures en igualtat de condicions entre dones i homes, sigui quina sigui la procedència geogràfica, l'ètnia, la cultura, la religió o la classe social. Entre els reptes que planteja la nova immigració està la visualització de les situacions i les necessitats de les dones immigrants i és per això que el Pla d'actuació 2005-2007, L'Hospitalet per la integració de la nova ciutadania, estableix cinc projectes transversals de gènere.

En l'informe *Violence against women in Europe* de l'any 2000, el Consell d'Europa denunciava que la violència de gènere (en totes les seves manifestacions) causava més defuncions que el càncer o que els accidents de trànsit. El repte plantejat per al segle XXI és la total eradicació de la violència vers les dones.

Les reformes legislatives en matèria de violència de gènere han modificat substancialment la intervenció en els vessants jurídic, assistencial i policial, així com en les tasques de prevenció i sensibilització.

En la línia dels projectes transversals i amb la finalitat d'oferir una atenció integral a les dones afectades per la violència domèstica, el Programa Municipal per a la Dona ha impulsat recentment (novembre de 2005) un Pla d'actuació integral a la ciutat que s'ha fet possible gràcies a la coordinació dels diferents agents im-

plicats en el tractament de la violència de gènere i que han permès redefinir i actualitzar el circuit d'atenció i prevenció a la ciutat.

El greu problema de la violència contra les dones en totes les formes que adopta (explotació sexual, violència domèstica, conflictes bèl·lics...), la convivència multicultural, la plena incorporació de les dones al món laboral i la conciliació de la vida personal i familiar, l'educació en els valors de la igualtat, la participació política i la representació de les dones als llocs de decisió, la participació social en tots els àmbits de la societat civil, el respecte al cos i a la imatge social de les dones, són uns dels més importants desafiaments del nostre segle. Reptes dels quals no estan excloses les democràcies occidentals i que necessiten la complicitat i la implicació dels homes per aconseguir superar-los.

En aquesta voluntat de superació, en un futur immediat, el Programa Municipal per a la Dona té previst continuar i aprofundir en el treball en tots els àmbits: assistencial, de prevenció, de promoció i formació, amb la convicció que la superació de les discriminacions de gènere donaran a la paraula democràcia el seu veritable valor.

REFLEXIONS DE DEMÀ

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

ASSOCIACIONS

“Per poder parlar d’igualtat haurien de produir-se molts canvis, des de la pròpia política. Encara existeix el valor de l’home com valor fonamental, qui elabora les lleis pràcticament. En canvi, en aquesta última llei contra la violència domèstica, aprovada al Congrés dels Diputats, hi ha participació dels moviments feministes i col·lectius de dones que han donat una nova perspectiva.”

ASSOCIACIÓ DE DONES DEL GORNAL

“Les nostres nétes sí que poden arreglar el món. Penseu en el seu avenir, s’han de preparar igual que l’home i poder, com en el cas d’Alemanya, ser una presidenta.”

ASSOCIACIÓ DE DONES DE SANTA EULÀLIA

“La il·lusió de futur de totes les dones és que hi hagi igualtat. Demanem no ser ni més ni menys en drets i deures. Crec que serà lent però a poc a poc ho aconseguirem.”

ASSOCIACIÓ DE DONES DE CAN SERRA

“En un futur crec que serà difícil parlar d’igualtat. La diferència està que a l’home se li dóna tot fet, mentre que la dona ha de demostrar contínuament i al mateix temps hem de complir a casa i a la feina.”

ASSOCIACIÓ DE DONES DEL CENTRE

“Volem ser optimistes sobre el futur de la dona. És cert que amb gran esforç per la nostra part anirem aconseguint molts dels objectius que ens hem proposat. Per això comptem amb les nostres organitzacions, amb la col·laboració i la bona voluntat de l’Administració, però sobretot amb la consciència de les mateixes dones.”

VOCALIA DE DONES DE SANT JOSEP

COL·LABORADORES

Sara Berbel

Doctora en Psicologia per la Universitat de Barcelona. Coordinadora de les polítiques per a la igualtat d'oportunitats de l'Ajuntament de Barcelona.

“Penso que l'única possibilitat de canvi real és la transformació de les organitzacions. Si les dones demanem l'oportunitat en allò que ja existeix i no ho canviem, continuarem mantenint els mateixos rols que s'han mantingut fins ara, i les perspectives de les dones no estaran presents. Si no es canvia l'estructura de les organitzacions, les dones estem condemnades al fracàs. Per tant, cal treballar per una remodelació en la qual tothom, homes i dones, ens trobem millor i siguem respectats com a persones.”

Victoria Sau

Doctora en Psicologia, Professora emèrita de la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona i assagista.

“En un futur s'ha d'incidir molt en el treball psicològic, no solament per augmentar l'autoestima de la dona, lluny del paper de víctima, sinó com a persona que ha assolit el seu rol. D'aquesta manera, serà l'home qui s'adoni que ha quedat endarrerit. És molt complex i fa falta molt de treball psicològic aplicat a la política, a la feina, a la família, a tots els àmbits de la societat per poder parlar en un futur d'igualtat.”

María José Varela

Llicenciada en Dret i Psicologia, especialista en Dret de Família. Ha estat ponent en Congressos nacionals i internacionals sobre els Drets de la Dona.

“Desitjo que dintre de vint anys s'hagi establert una normativa que penalitzi els clients de la prostitució, que ajudi les dones d'aquest sector a sortir d'una situació precària i que es faci un major control dels traficants de persones. Desitjo que la maternitat estigui protegida i que les dones no siguin ignorades; que accions com les que s'estan reivindicant es determinin.”

CAID

Centre d'Atenció i Informació a la Dona

Per a més informació i inscripcions, adreceu-vos al
CENTRE D'ATENCIÓ I INFORMACIÓ A LA DONA (CAID),
carrer de Santa Eulàlia, 101, baixos.

Telèfon: **93 298 18 70**

E-mail: **caid@l-h.es**

Pàgina web: **www.l-h.es/caid**